

ХИМЕРНИТЕ ГРУПИ В УЧИЛИЩЕ

Цанков, Н., Гювийска, В. (2017). *Химерните групи в училище. Социогенеза на девиантността*. Благоевград: Неофит Рилски

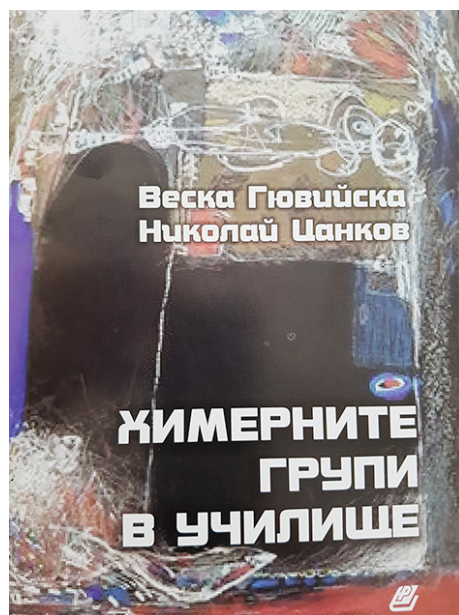
Яна Рашева-Мерджанова

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Двама автори с монолитна монография – млади като духовно търсене на предизвикателство и предизвикващи традицията на научната мисъл; зрели като опит, като маниер на изследване, като авторски екип; познати на научната четяща общност като такъв.

По думите на Веска Гювийска и Николай Цанков в увода на техния труд той „отразява цялостна концепция, позована на преподавателския и научния им опит, свързан с изследването на организирано девиантно поведение в училище при подрастващи. Химерните групи са нов момент на проява и развитие на девиацията в училище, доколкото заимстват престъпен модел на поведение при възрастните, имитирайки същия арсенал от персонажи – босове, рекетъори, сводници, проститутки, пласъори. Като има предвид възрастта на участниците и формирането на бъдещата личност, изследването не вмениява крайни определения чрез понятието *химерна група*, но се стреми да я проучи в дълбочина“.

Чрез *генеалогичен подход* на мрежовидно и дълбинно обвързване на поведението с формите на училищна власт авторите обосновават и използват метода *социогенеза* на френския социолог Пиер Бурдийо за обяснение на явлението. Емпиричното изследване пък стъпва на *философията на езика и на аналитичната философия*, за да избере *биографичния метод* за безприс-

трастно регистриране на данни, които да представят една по-пълна несубективизирана картина на химерната група като социалнопедагогическо явление.

Постмодерната прагматизирана ситуация в науката засилва твърде много технолого-методическите и инструменталните акценти в изследванията и миноризира философско-методологическата им идентичност. Твърде често тя трудно може да бъде и разпозната. Само че тази маргиналност води до противоречивост и маргиналност и на продукти, и на резултати. В резултат, прагматичната им полезност също се оказва краткотрайна, което пък ги прави и неефективни. Затова си заслужава да се подчертаят *двама типа основополагащи методологически съответствия*, които са постигнати като промисляне на изследователската парадигма и благодарение на които това тъй предизвикателно и рисково начинание избягва реалната опасност да се окаже „химера“, и усвоява щастливата възможност да е автентично (незаимствано), кохерентно (непротиворечиво), надеждно и валидно (изследващо адекватно предмета си – и съдържателно, и процедурно, и инструментално). *Първо*, анализът на взаимната детерминираност „поведение – власт“ преодолява конюнктурната ограниченост на една епоха – настоящата, и черпи аргументи и тези чрез социогенезата и генеалогичната отворена матрица от типови изворови социални и образователни ситуации. *Второ*, емпиричната интервенция е сведена до минимум като интервениране-вмешателство и изведена до максимум като първична емпирия – даденост на нещото-в-себето-му. Биографичният метод оставя химерата да се отрази във и чрез себе си и да се проследи индивидуалният ѝ генезис – на детерминиращия фон на социално-психологическата история на общността.

Изследването е реализирано, данните и авторските позиции са представени. Остават – и се появяват – въпроси – надежден индикатор, че съчинението ще има продължения: ако не от същите, то от провокирани други автори. Кое-то е прекрасно. Примерни въпроси:

Дали детският етап на подражание на избрани или просто налични преобладаващи образци на поведение не се удължава застрашително във възрастта, независимо дали става дума за позитивни, или негативни такива? Дали автономността не става все по-химерна, т.е. неавтономна, в самозаблудата си, че се отграничава и откроява, докато всъщност просто имитира? Дали границите на възрастността, като зрелост и вменията отговорност за случващото, се също опасно не се размиват? Отговорност на общество, семейство, учители, институции, ръководства, ученици, съученици, приятели, граждани, политики, медии? Дали всички не играем новата добре позната игра на „отместване“ на границата към „твоята половинка“?

Монографията ще предизвика не само такива въпроси. Не само тези въпроси. Тя представлява четиво – снимка – разказ – документ – дисекция. *Открила е своята материя* – радвам се за усещането, което са имали авторите,

когато са я „напипали“. Инак не биха могли да ни я по-кажат – и като подадена ръка, и като подхвърлена ръкавица. Смятам, че интелигентният читател и специалист ще я ползва щедро и като двете. Книгата е готова да отговаря и да продължи да об-говаря химерите – в училище и извън него, вътре и вън от нас, но винаги ЧРЕЗ нас. За да провокира и ускори решаването на спешните и тревожни проблеми в съвременното училище.

Химерното е функция и продукт на съзнателното живеене, на житейския избор – ето в този пункт изследването се помещава *точно в полето на социалнопедагогическата и образователна отговорност и правомощия за въздействие*. Кое то пък е безусловен аргумент в полза на щастливата находка на авторите – на изследователски проблем, ниша, дългосрочна перспектива.

Това определя мотивите да споделя и съобщя (в разбирането на Цветан Стоянов за културното „общение“) монографията „Химерните групи в училище. Социогенеза на девиантността“ с широката и богата аудитория изследователи и автори на списание „Стратегии на образователната и научната политика“.

CHIMERIC GROUPS AT SCHOOL

Tsankov, N., Guviiska, V. (2017). *Chimeric groups at school. Sociogenesis of deviance*. Blagoevgrad: Neofit Rilski

✉ **Prof. Yana Rasheva-Merdjanova, DSc.**

University of Sofia
15, Tsar Osvoboditel Blvd.
1504 Sofia, Bulgaria
E-mail: merdjanova@abv.bg